

Els acolliments familiars des d'un perspectiva internacional

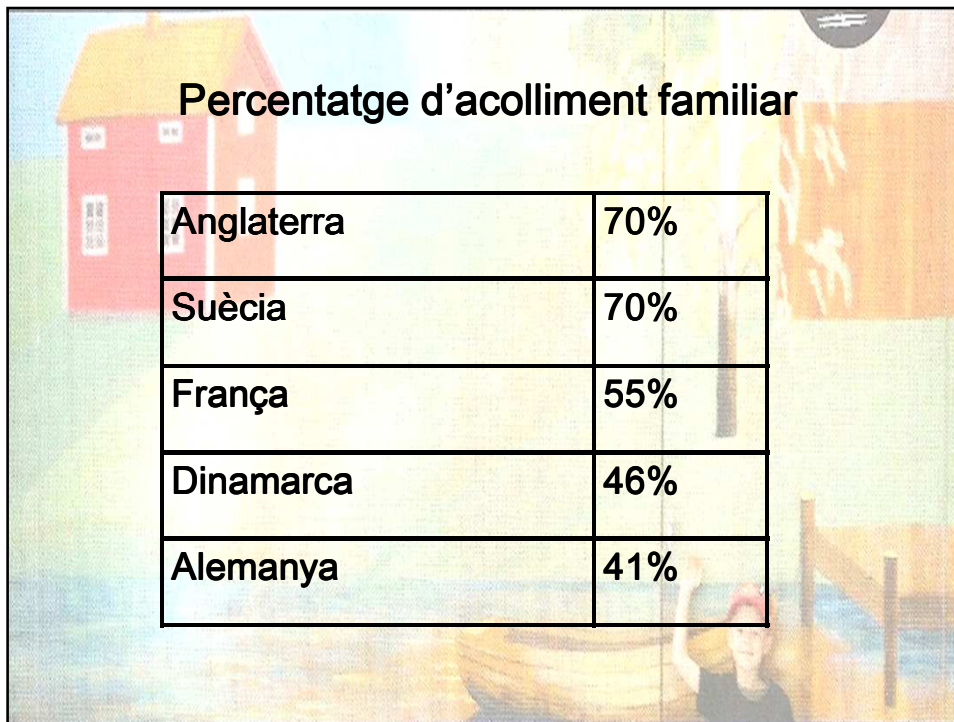
Carme Montserrat

Llers
26 de Maig
2013

Coordenades que estructuraven els acolliments familiars als països estudiats

	Denominació del Ministeri competent	Descentralització	Legislació reguladora
Regne Unit	Nens, Escoles i Famílies (DCSF)	Autoritats Locals (150)	Llei dels Infants de 1989 i 2004
Suècia	Salut i Afers Socials	Autoritats Locals (289)	Llei de Serveis Socials
Dinamarca	Benestar Social	Autoritats Locals (98)	Llei de Serveis Socials (ampliació 2006)
França	Treball, Relacions Socials i Solidaritat	Centralitzat	Llei de reforma de protecció del menor 2007
Alemanya	Treball i Afers Socials	Esta federal (16 Laender) Oficines de benestar social (municipis)	Llei Federal: Social Code Book VIII (Benestar infants i joves)
Espanya	De Salut i Polítiques Socials	CCAA (17)	Llei 1/1996 + lleis autonòmiques

Font: elaboració pròpia

Contextualització dels acolliments

- Arrels històriques i culturals
- Els acolliments familiars al s. XX
- Amb quins reptes s'enfronten al s. XXI

Estatus ocupacional de les persones i tipus de remuneració

Situació ocupacional dels acollidors familiar per països

	Model imperant	Altres iniciatives o experiències
França	La majoria d'acollidors familiars tenen un contracte laboral, amb un sou i formació obligatòria	L'acolliment voluntari només hi és pels joves de justícia juvenil
Dinamarca	La majoria d'acollidors familiars estan en règim d' autònoms	Tenen alguns exemples d'acolliment retribuït amb un sou
Suècia	La majoria d'acollidors familiars estan en règim d' autònoms	Tenen alguns acolliments voluntaris de curta durada
Regne Unit	La majoria d'acollidors familiars estan en règim d' autònoms	Tenen alguns acolliments voluntaris
Alemanya	L'acolliment és voluntari tant de curta com llarga durada (se'ls cobreix només les despeses)	Tenen alguns exemples d'acolliment retribuït amb un sou

Font: elaboració pròpia a partir de l'informe de Petrie et al, 2007

Estatus ocupacional de les persones i tipus de remuneració

Acolliment voluntari: quan només es cobreixen les despeses que ocasiona l'infant acollit:

■ De curta durada

Famílies de **contacte** (Suècia) → famílies **col-laboradores**

Padrinatge → servei d'emergència veïnal (Alemanya)

Famílies d'urgència

■ De llarga durada

Alemanya

França (justícia juvenil)

Estatus ocupacional de les persones i tipus de remuneració

Acolliment en règim d'autocupació ("treballadors autònoms"), que reben una **assignació econòmica** per la tasca que desenvolupen o pel servei que presten, a part de les **despeses ocasionades per l'acolliment (dietes)**, però no tenen una vinculació laboral amb l'entitat o l'administració.

- Enorme variabilitat dins del territori de cada país.
- Que hi hagin aquests dos conceptes no vol dir que cobreixin sempre les despeses reals.

Regne Unit

Dinamarca

Estatus ocupacional de les persones i tipus de remuneració

Acollidors assalariats, que es vinculen a la institució amb un contracte laboral. **El cas de França.**

Seguretat social, assegurances laborals i de salut, 5 setmanes de vacances pagades a l'any, drets de pensió, baixa per malaltia i maternitat. Treballar durant les vacances es paga el doble, permís de casament, assistència a funerals, a sindicar-se i a agafar un any sabàtic.

Sou (sobre el sou mínim) + dietes (en funció de les característiques de l'infant)

Formació: 240hores + formació contínua

Assistència a reunions d'equip

Experiències en d'altres països.

Captació, selecció i manteniment dels bancs d'acollidors

- El binomi **criteri de selecció i retribució econòmica** condiciona en gran part el nombre i el tipus d'acollidors, i condiciona el tipus de **campanyes publicitàries** així com l'**estabilitat de l'acolliment**.

A Anglaterra i Suècia els criteris no són massa restrictius, hi ha molts acollidors que provenen de classes socioeconòmiques menys avantatjades, també de minories ètniques, motivats en part pel suport econòmic. Les campanyes són àmplies per arribar al major nombre de persones.

El mateix a França però el menor nombre d'acollidors ve explicat en tant que és una oferta de llocs de treball, pública, i per tant, limitada.

La **variabilitat dins del territori anglès** pel que fa al **suport, formació i retribució econòmica** impacta directament en la inestabilitat dels acolliments.

Captació, selecció i manteniment dels bancs d'acollidors

- La manca d'acollidors és percebuda en major intensitat en els països on la taxa d'acollidors és més alta (el cas de SE i RU que persegueixen mantenir el 70%)
- La ubicació dels acollidors no coincideix amb les àrees on hi ha major demanda (rural <--> urbà)

Més aspectes rellevants al s XXI:

- El infants acollits reclamen més dedicació dels acollidors.
- Avança més la incorporació de les dones al món laboral.
- Les dones aspiren a fer carreres professionals i el treball domèstic gaudeix de menys prestigi social.

Captació, selecció i manteniment dels bancs d'acollidors

Avaluació i acreditació dels acollidors:

- Gran variabilitat entre països, fins i tot dins del mateix país: revisions mèdiques i policials, formació inicial, observació de les interaccions quotidianes familiars i entrevistes amb professionals preparats. Pèrdua de candidats a mida que avança el procés d'acreditació.
- **França:** un cop obtenen el certificat oficial que els acredita com acollidors (diploma, els serveix per tot el territori francès), busquen un lloc de treball en l'oferta existent entre les administracions o fundacions. Cada una d'aquestes organitzacions pot demanar uns requisits addicionals abans de concedir-li la feina.

Formació inicial dels acollidors

Formació inicial:

- Un cop han estat acreditats, es dona gran variabilitat dins de cada país, sent en molts casos opcional. Cursos des de 15h a 80h. **Insatisfacció per part dels acollidors** pel que fa al nivell de formació.
- A Alemanya, l'associació nacional d'acollidors ha desenvolupat un model de capacitat i formació que la distingeix per tipus d'acolliment (15h x qualificació bàsica; 25h x qualificació addicional; 50h x acolliment especialitzat)
- A França té un caràcter obligatori, amb un curs de 240 hores.

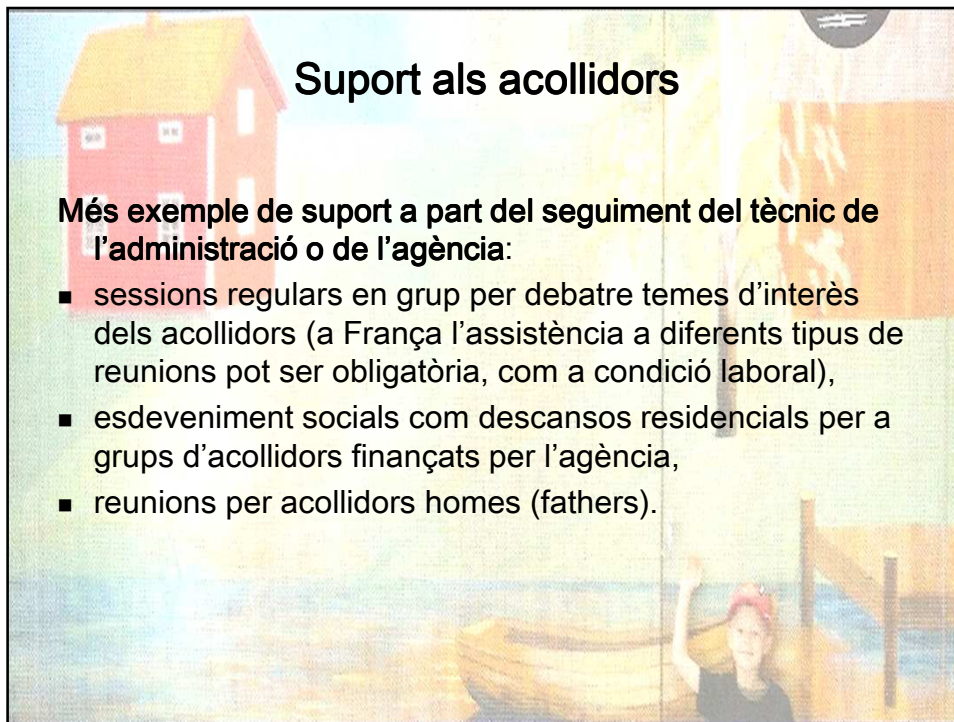
Formació contínua

- Gran variabilitat en l'oferta formativa i l'exigència de participació
- L'oferta formativa pot incloure **temes** sobre el desenvolupament infantil, la teoria del vincle i de la separació aplicada a l'acolliment, educació, protecció, criança, respecte pels drets, satisfacció de les necessitats, relacions de suport amb la família d'origen, la professió d'acollidor familiar i treball com a membre d'un equip, el context legal, comunicació, reflexivitat i pedagogia.
- **Mètodes:** classes presencials i conferències, espais per discutir i compartir experiències, ús d'estudi de casos i tècniques com el role-playing.
- Gran **disparitat d'opinions** entre els acollidors, incloent els que no veuen la necessitat de formar-se.
- **França:** es poden requerir cursos de formació contínua addicional com a condició de treball

Suport als acollidors

Estudis anglesos relacionen la ruptura de l'acolliment amb el poc suport als acollidors, → tema prioritari en el *Care Matters* (2010)

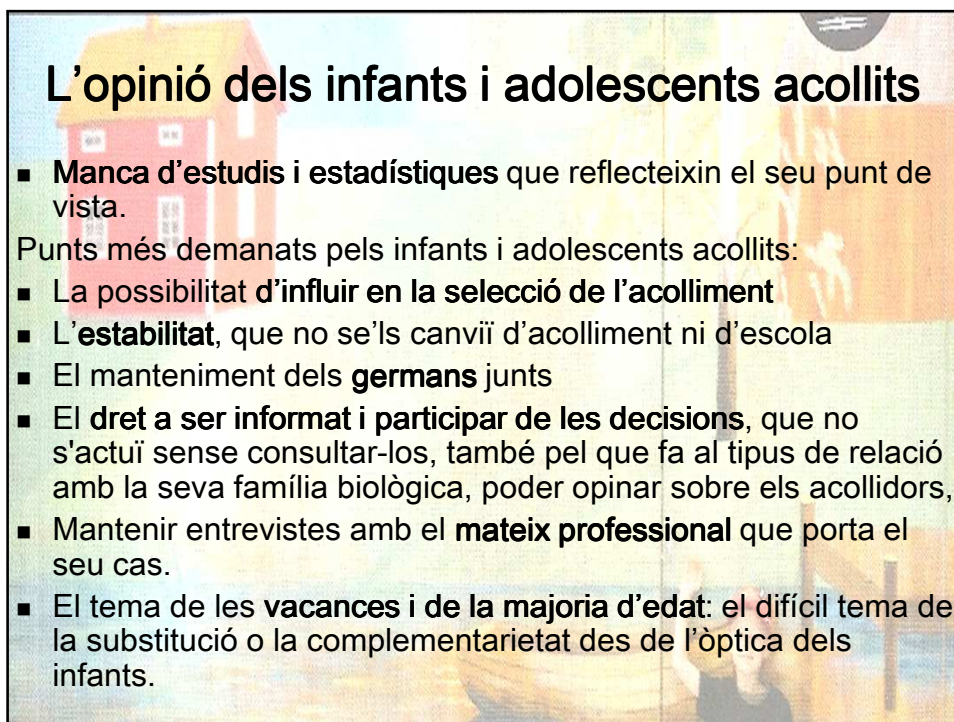
- Grups de suport mensuals amb conferenciants convidats (matí o vespre) i grup de suport per fills/es dels acollidors.
- Acollidors familiars amb experiència, disponibles tota la setmana de 8 a 22h, per parlar de forma confidencial amb qualsevol acollidor que els truqui.
- Als professionals del centre residencial de la zona se'ls ha ofert el perfil de formació personalitzada per assessorar als acollidors sobre aspectes educatius de la criança dels infants.
- Serveis d'assessorament *Fosterline*, que proporciona una línia de consells confidencials pels acollidors familiars

Suport als acollidors

Més exemple de suport a part del seguiment del tècnic de l'administració o de l'agència:

- sessions regulars en grup per debatre temes d'interès dels acollidors (a França l'assistència a diferents tipus de reunions pot ser obligatòria, com a condició laboral),
- esdeveniment socials com descansos residencials per a grups d'acollidors finançats per l'agència,
- reunions per acollidors homes (fathers).

L'opinió dels infants i adolescents acollits

- **Manca d'estudis i estadístiques** que reflecteixin el seu punt de vista.

Punts més demanats pels infants i adolescents acollits:

- La possibilitat d'**influir en la selecció de l'acolliment**
- L'**estabilitat**, que no se'ls canviï d'acolliment ni d'escola
- El manteniment dels **germans** junts
- El **dret a ser informat i participar de les decisions**, que no s'actui sense consultar-los, també pel que fa al tipus de relació amb la seva família biològica, poder opinar sobre els acollidors,
- Mantenir entrevistes amb el **mateix professional** que porta el seu cas.
- El tema de les **vacances i de la majoria d'edat**: el difícil tema de la substitució o la complementarietat des de l'òptica dels infants.

El debat de la professionalització

- El terme “professional”. L'altruisme i la vocació
- Un treball o una forma de viure? Treball públic dins la família.
- Contractació: treball continuu? Examinat a casa teva? Pros i contres
- Cultura de baix pagament
- Formació: obligatòria? Igual per tots? Excessiva?
- Suport: Suficient? Adequat?
- Qualificació → augment o pèrdua d'acollidors
- Diversitat de formes d'acolliment

Recapitulant

- Modalitat de retribució econòmica
- Tipus de vinculació institucional
- Captació, selecció, formació i suport als acollidors
- Canvis demogràfics s XXI
- Diversificació del sistema de protecció: tipologies d'acolliments (des d'ocasionals a permanents) segons tipus d'acollidors i d'infants
- Impacte en els infants sobre les millores laborals dels acollidors
- Noves formes d'intervenció i suport als acollidors i als infants acollits i a la família biològica
- Patrons culturals. Acolliments en família extensa

Visites progenitors – fills/es

(del Valle et al. 2008)

Gráfico 37. Visitas en familia ajena

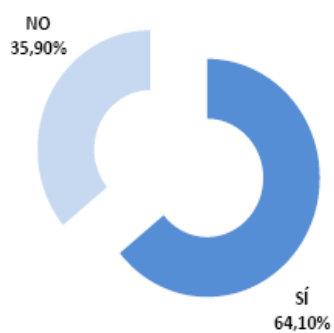
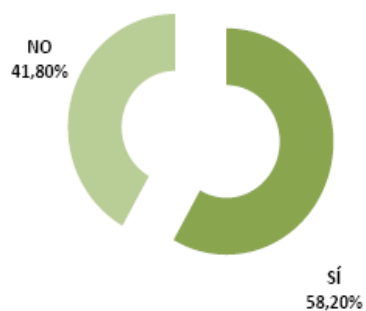

Gráfico 38. Visistas en familia extensa

Nivell acadèmic segons tipus d'acolliment

Curs 2010-11	Centre residencial	Família extensa	Família aliena
Taxa d'idoneïtat als 15/16 anys	34,8%	48,5%	48,6%

- Diferències segons sexe: Més nois que noies → no estan al nivell que els correspondria per edat i es troben més en escoles d'educació ($\chi^2 = 14,240$; sig=0,001)
- Centre residencial → Més adolescents en educació especial (a totes les edats)

Factors positius en els instituts:

- Mostrar coneixement de la situació d'acolliment de l'alumne i amb què cal ajudar
- Proporcionar suport específic abans que sigui massa tard.
- Mostrar implicació real en els aprenentatges de l'alumne
- Fer propostes de reunions periòdiques amb el CRAE
- Tenir expectatives altes pel que fa a l'obtenció del títol de l'ESO i els itineraris formatius posteriors.

Factors positius en els CRAE:

- Mostrar forta convicció en la importància que té tot allò referent a l'escolaritat del noi/a:
- Tenir expectatives altes pel que fa a l'obtenció del títol de l'ESO i els itineraris formatius posteriors.
- Donar tot el suport possible
- Fer propostes de reunions amb els IES

(Resultats projecte pilot)

Recomanacions sobre escolarització

- Crear un **protocol d'actuació dirigit als centres escolars** de què fer quan arriba un noi o noia tutelat: tipus d'informació que han de rebre, tipus d'acollida i posada en marxa de suports específics, estratègies per evitar doble etiquetatge i victimització secundària, etc.
- **Reorganitzar els centres residencials i els serveis de la DGAIA** per tal de fer real la idea de prioritzar l'escolarització dels infants tutelats: evitar les faltes d'assistència escolar, articular el reforç individualitzat, lluitar per evitar repeticions de curs, expulsions, etc.
- **Augmentar el treball conjunt** entre centres escolars i residencials tot donant més protagonisme a l'infant o adolescent.

Montserrat, C., Casas, F. & Navarro, D. (2010). *Els acolliments familiars en l'àmbit internacional: el debat de la professionalització*. Barcelona: Generalitat de Catalunya

Webs d'interès

- www.fostering.net
- www.anpf-asso.fr
- www.ifco.info

